СИЛЛАБУС
2025-2026 оқу жылының көктемгі семестрі
«8D02210 Археология» оқу бағдарламасы бойынша

Пәннің ID және атауы	**Білім алушының өзіндік жұмысын (БӨЖ)**	**Кредиттер саны**			**Кредиттердің жалпы саны**	**Оқытушының жетекшілігімен білім алушының өзіндік жұмысы (ОБӨЖ)**
		Дәрістер (Д)	**Семинар сабақтар (СС)**	**Зерт. сабақтар (ЗС)**		
96392 Әлемдік археологияның заманауи мәселелері	5	2	3		5	6

ПӘН ТУРАЛЫ АКАДЕМИЯЛЫҚ АҚПАРАТ

Оқыту түрі	**Циклы, компоненті**	**Дәріс түрлері**	**Семинар сабақтарының түрлері**	**Қорытынды бақылаудың түрі мен платфомасы**
Оффлайн	БП. Жоғары оқу компоненті	Проблемалық, аналиткалық	Пікірталас, сұрақтарға жауап беру, презентация.	Оффлайн жазбаша
Дәріскер (лер)	Байгунаков Досбол Сулейменович			
e-mail:	dosbol_bs@mail.ru			
Телефоны:	87752960880			
Ассистент (тер)				
e-mail:				
Телефоны:				

ПӘННІҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ПРЕЗЕНТАЦИЯСЫ

Пәннің мақсаты	**Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)***	**ОН қол жеткізу индикаторлары (ЖИ)**
әннің мақсаты: әлемдік археологияның теориялық концепциялары негізінде ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізуге қабілеттілікті қалыптастыру.	1.(когнитивті) оқыту процесі археологиялық материалдар базасы мен жазба деректердегі мәліметтердің негізінде жүргізіледі де, теориялық-методологиялық мәселелерді меңгеруге бағытталады. Оны оқу барысында докторанттар өз ізденістерінде әдіснамалық сауалдарды көтеруге бейімделінеді.	**1.1**-Археологиялық ескерткіштерді зерттеуде мерзімін анықтайтын пәнаралық құралдарды қолданады.
		1.2 - қазіргі археологиядағы әр дәуірді кезеңдеу мен мерзімдеуге қатысты түйінді дискуссиялық мәселелерді талдауға қабілетті болады.
	2. (функционалды) курсты оқыту барысында докторанттар археологиялық негізгі ескерткіштерді, олардың этно және мәдени генезисінің жаңа концепцияларын талдауға машықтанады.	**2.1** - Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін анықтау үшін ғылыми зерттеу жұмыстарын жүргізуге қабілетті болады.

		2.2 - ескерткіштерді классификациялау және олардың саласын ажыратады.
	3. (функционалды) осы кездегі археологиялық мәдениеттердің келесі кезеңдердегі мәдениеттермен байланыстылығымен танысу арқылы мәдени-тарихи кезеңдерді бағалайды.	**3.1** - аталған кезең бойынша археологиялық деректердің типологиясын, классификациясын жасайды.
		3.2 - өз көзқарасын дәлелдеп, нақты ғылыми тұжырымдар жинақтайды.
	4. (жүйелік) ерте темір дәуірінің екінші кезеңімен және ондағы қордаланған мәселелермен толыққанды танысып шығады да, материалдарға ғылыми талдау жүргізуді игереді.	**4.1** – тапсырмаларды орындау барысында топпен жұмыс жасауды ұйымдастырады.
		4.2 – коммуникативті қабілетті дамытады.
		4.3 - археологиялық ескерткіштер стратификациясының ерекшеліктерін жетілдіруге жаңа идеялар ұсынады.
	5. (жүйелік) археологиялық материалдарды саралайды.	**5.1** - орындалған тапсырмаларға объективті баға береді.
		5.2 – топтағы көшбасшылық қасиетті қабылдай білуге дайын болады.
		5.3 – кәсіби дамудың жаңа бағыттарын болжайды.
Пререквизиттер	Алғашқы қауым археологиясы.	
Постреквизиттер	Археологияның іргелі мәселелері	
Оқу ресурстары	**Әдебиет**: **Негізгі:** 1. Археология: Учебник / Под редакцией академика РАН В.Л. Янина. – М., 2006. Байпаков К.М., Таймагамбетов Ж.К. Археология Казахстана, Алматы, 2011. 2. Вагнер Г.А. Научные методы датирования в геологии, археологии и истории. – М., 2006. 3. Основы геоархеологии: учебное пособие / Зайков В.В., 4. Юминов А.М., Зайкова Е.В., Таиров А.Д., под ред.профессора 5. В.В. Масленникова. – Челябинск, 2011. 6. Клейн Л.С. Археологические источники. – СПб., 1995. 7. Клейн Л.С. Новая археология. – Донецк, 2009. 8. Мартынов А.И. Археология. – М., 1996.	

	Косымша: 9. Мартынов А.И., Шер Я.А. Методы археологического исследования. – М,. 2002. 10. Фаган Б., Де Корс К. Археология. В начале. – М., 2007. **Ресурстар:** **Зерттеушілік инфрақұрылымы** 1. Ә. Марғұлан атындағы Археология институты **Мәліметтердің кәсіби ғылыми базасы** 1. интернет 2. ПОЭК бөлімі **Интернет-ресурстар** 1. univer.kaznu.kz. 2. faraibi_univesity

Пәннің академиялық саясаты	Пәннің академиялық саясаты әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Академиялық саясатымен және академиялық адалдық Саясатымен айқындалады. Құжаттар Univer ИЖ басты бетінде қолжетімді. **Ғылым мен білімнің интеграциясы.** Студенттердің, магистранттардың және докторанттардың ғылыми-зерттеу жұмысы – бұл оқу үдерісінің тереңдетілуі. Ол тікелей кафедраларда, зертханаларда, университеттің ғылыми және жобалау бөлімшелерінде, студенттік ғылыми-техникалық бірлестіктерінде ұйымдастырылады. Білім берудің барлық деңгейлеріндегі білім алушылардың өзіндік жұмысы заманауи ғылыми-зерттеу және ақпараттық технологияларды қолдана отырып, жаңа білім алу негізінде зерттеу дағдылары мен құзыреттіліктерін дамытуға бағытталған. Зерттеу университетінің оқытушысы ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелерін дәрістер мен семинарлық (практикалық) сабақтар, зертханалық сабақтар тақырыбында, силлабустарда көрініс табатын және оқу сабақтары мен тапсырмалар тақырыптарының өзектілігіне жауап беретін ОБӨЗ, БӨЗ тапсырмаларына біріктіреді. **Сабаққа қатысуы.** Әр тапсырманың мерзімі пән мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі. **Академиялық адалдық.** Практикалық/зертханалық сабақтар, БӨЖ білім алушының дербестігін, сыни ойлауын, шығармашылығын дамытады. Плагиат, жалғандық, шпаргалка пайдалану, тапсырмаларды орындаудың барлық кезеңдерінде көшіруге жол берілмейді. Теориялық оқыту кезеңінде және емтихандарда академиялық адалдықты сақтау негізгі саясаттардан басқа «Қорытынды бақылауды жүргізу Ережелері», «Ағымдағы оқу жылының күзгі/көктемгі семестрінің қорытынды бақылауын жүргізуге арналған Нұсқаулықтары», «Білім алушылардың тестілік құжаттарының көшіріліп алынуын тексеру туралы Ережесі» тәрізді құжаттармен регламенттеледі. **Инклюзивті білім берудің негізгі принциптері.** Университеттің білім беру ортасы гендерлік, нәсілдік/этникалық тегіне, діни сенімдеріне, әлеуметтік-экономикалық мәртебесіне, студенттің физикалық денсаулығына және т.б. қарамастан, оқытушы тарапынан барлық білім алушыларға және білім алушылардың бір-біріне әрқашан қолдау мен тең қарым-қатынас болатын қауіпсіз орын ретінде ойластырылған. Барлық адамдар құрдастары мен

	курстастарының қолдауы мен достығына мұқтаж. Барлық студенттер үшін жетістікке жету, мүмкін емес нәрселерден гөрі не істей алатындығы болып табылады. Әртүрлілік өмірдің барлық жақтарын күшейтеді. Барлық білім алушылар, әсіресе мүмкіндігі шектеулі жандар, телефон/e-mail dosbol_bs@mail.ru немесе ZOOM бейне байланыс арқылы https://teams.microsoft.com/meet/4565140452184?p=VC0Y8nzslZDItd0xxi кеңестік көмек ала алады. **МООС интеграциясы (massive openlline course). МООС**-тың пәнге интеграциялануы жағдайында барлық білім алушылар **МООС**-қа тіркелуі қажет. **МООС** модульдерінің өту мерзімі пәнді оқу кестесіне сәйкес қатаң сақталуы керек. **Назар салыңыз!** Әр тапсырманың мерзімі пәннің мазмұнын іске асыру күнтізбесінде (кестесінде) көрсетілген, сондай-ақ **МООС**-та көрсетілген. Мерзімдерді сақтамау баллдардың жоғалуына әкеледі.

<table>
<tr><th colspan="5">БІЛІМ БЕРУ, БІЛІМ АЛУ ЖӘНЕ БАҒАЛАНУ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ</th></tr>
<tr><th colspan="4">Оқу жетістіктерін есептеудің баллдық-рейтингтік
әріптік бағалау жүйесі</th><th>Бағалау әдістері</th></tr>
<tr><th>Баға</th><th>Баллдардың сандық баламасы</th><th>% мәндегі баллдар</th><th>Дәстүрлі жүйедегі баға</th><td rowspan="4">Критериалды бағалау – айқын әзірленген критерийлер негізінде оқытудың нақты қол жеткізілген нәтижелерін оқытудан күтілетін нәтижелерімен ара салмақтық процесі. Формативті және жиынтық бағалауға негізделген.
Формативті бағалау – күнделікті оқу қызметі барысында жүргізілетін бағалау түрі. Ағымдағы көрсеткіш болып табылады. Білім алушы мен оқытушы арасындағы жедел өзара байланысты қамтамасыз етеді. Білім алушының мүмкіндіктерін айқындауға, қиындықтарды анықтауға, ең жақсы нәтижелерге қол жеткізуге көмектесуге, оқытушының білім беру процесін уақтылы түзетуге мүмкіндік береді. Дәрістер, семинарлар, практикалық сабақтар (пікірталастар, викториналар, жарыссөздер, дөңгелек үстелдер, зертханалық жұмыстар және т.б.) кезінде тапсырмалардың орындалуы, аудиториядағы жұмыс белсенділігі бағаланады. Алынған білім мен құзыреттілік бағаланады.
Жиынтық бағалау – пән бағдарламасына сәйкес бөлімді зерделеу аяқталғаннан кейін жүргізілетін бағалау түрі. БӨЖ орындаған кезде семестр ішінде 3-4 рет өткізіледі. Бұл оқытудан күтілетін нәтижелерін игеруді дескрипторлармен арақатынаста бағалау. Белгілі бір кезеңдегі пәнді меңгеру деңгейін анықтауға және тіркеуге мүмкіндік береді. Оқу нәтижелері бағаланады.</td></tr>
<tr><td>A</td><td>4,0</td><td>95-100</td><td rowspan="2">Өте жақсы</td></tr>
<tr><td>A-</td><td>3,67</td><td>90-94</td></tr>
<tr><td>B+</td><td>3,33</td><td>85-89</td><td>Жақсы</td></tr>
</table>

B	3,0	80-84		**Формативті және жиынтық бағалау**	**% мәндегі баллдар**
B-	2,67	75-79		Дәрістердегі белсенділік	0
C+	2,33	70-74		Практикалық сабақтарда жұмыс істеуі	62
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық	Өзіндік жұмысы	38
C-	1,67	60-64		Жобалық және шығармашылық қызметі	0
D+	1,33	55-59	Қанағаттанарлықсыз	Қорытынды бақылау (емтихан)	40
D	1,0	50-54		ЖИЫНТЫҒЫ	100
FX	0,5	25-49			
F	0	0-49			

Оқу курсының мазмұнын іске асыру күнтізбесі (кестесі). Оқытудың және білім берудің әдістері.

Аптасы	Тақырып атауы	Сағат саны	Макс. балл
	Модуль 1.		
1	**Дәріс** (теориялық)**:** Әлемдік археологиядағы заманауи ғылыми мектептер. XX ғасырдың басындағы эволюционизм және тарихи-мәдени тәсіл. Мәдени эволюция теориялары. Мәдени мектеп миграционизм (Г. Уилли және Ф. Филлипс еңбектері). «Жаңа археология» және «процессуалды археология» (Л. Бинфорд және Д. Кларк)	1	
1	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Археология саласындағы еуропа және америкалық зерттеулердегі заманауи тенденциялар.	2	
2	**Дәріс** (аналитикалық)**:** «Символдық (соның ішінде мінез-құлықтық) археология. Структурализм. Неомаркстік археология. Критикалық теория. Когнетивті-процессуалды археология. Теориялық археологияның мәселелері. (Л.С. Клейн).	1	
2	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Заманауи зерттеулердегі кеңестік археология мектептерінің дәстүрлері.	2	
3	**Дәріс** (аналитикалық)**: Гуманитарлық білім жүйесіндегі археологияның теориялық бағыттары.** Археологиялық терминологияны дамыту және қалыптастыру процесі. «Археологиялық мәдениет» терминінің қалыптасуы.	1	
3	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Археологияда жаратылыстану әдістерін қолдану. Әлемдік археологияның іргелі мәселелері.	2	
	Модуль 2.		
4	**Дәріс** (аналитикалық)**:** Тас ғасырын зерттеу мәселелері.	1	
4	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Палеолит және неолитті зерттеу мәселелері.	2	14
4	**ДӨОЖ 1** **-** Берілген **ДӨЖ 1** тапсырмасы бойынша өзара талқылау жүргізу және кеңес беру		
5	**Дәріс (теориялық):** Қола дәуірінің негізгі мәселелері.	1	

5	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Қола дәуірінің жалпы периодизациясы мен хронологиясы. Орталық Азия және Қазақстан қола дәуірі тарихнамасының мәселелері. Андроновтық мәдени-тарихи қауымдастық.	2	14
5	**ДӨЖ 1:** Ерте темір ғасыры және интердисциплинарлық зерттеулер		15
6	**Дәріс (теориялық):** Ерте темір ғасырының негізгі мәселелері.	1	
6	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Ерте темір ғасырының жалпы сипаттамасы.	2	14
6	**ДӨОЖ 2 -** Берілген **ДӨЖ 2** тапсырмасы бойынша өзара талқылау жүргізу және кеңес беру		
7	**Дәріс (теориялық)** Археологиядағы интердисциплинарлық зерттеулер	1	
7	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Археометрия әдістері.	2	14
7	**ДӨЖ 2:** Қазақстан сақтары мен үйсіндері археологиясының мәселелері		15
8	**Дәріс (теориялық):** Суасты археологиясы мәселелері.	1	
8	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Суасты қазба әдістеріндегі жаңа технологиялар	2	14
8	**ДӨОЖ 3 -** Берілген **ДӨЖ 3** тапсырмасы бойынша өзара талқылау жүргізу және кеңес беру		
	АБ 1		**100**
9	**Дәріс (аналитикалық)** Қазақстан сақтары мен үйсіндері археологиясының негізгі мәселелері.	1	
9	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Қазақстанның ерте темір дәуірі мәселелері.	2	8
9	**ДӨЖ 3:** Ортағасырлық түркілер мәдениетінің археологиясы және тарихи-мәдени мұраны сақтау		15
	Модуль 3.		
10	**Дәріс (аналитикалық):** Археологиядағы ғұн-сармат кезеңінің теориялық және әдіснамалық мәселелері.	1	
10	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):**	2	8
10	**ДӨОЖ 4 -** Берілген **ДӨЖ 4** тапсырмасы бойынша өзара талқылау жүргізу және кеңес беру		
11	**Дәріс (проблемалық):** Ежелгі Түркі шежіресі және ерте түркі дәуіріндегі археологиялық ескерткіштер.	1	
11	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):**	2	8
11	**ДӨЖ 4:** Археологиядағы интердисциплинарлық зерттеулер		15
12	**Дәріс (проблемалық)** Археологиялық ескерткіштерді туристік нысанға айналдыру.	1	
	Модуль 4.		
12	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Туризм мен археология арасындағы қайшылықтар.	2	8
12	**ДӨОЖ 5 -** Берілген **ДӨЖ 5** тапсырмасы бойынша өзара талқылау жүргізу және кеңес беру		
13	**Дәріс (проблемалық):** Түркілердің материалдық және рухани мәдениетін зерттеудің өзекті мәселелері.	1	
13	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Ортағасырлық түркілер мәдениетінің археологиясы: қазіргі ізденістер мен тарихнамалық мәселелер	2	7
13	**ДӨЖ 5:** Ортағасырлық қалалар мен археологиялық туризм		15

14	**Дәріс (проблемалық):** Ортағасырлық қалалар мен елді мекендердің мәселелері.	1	
14	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Қазақстанның ортағасыр археологиясы мәселелері.	2	8
15	**Дәріс (проблемалық):** Тарихи-мәдени мұраны сақтау мәселесі.	1	
15	**Семинар/зертханалық сабақ (түрі):** Археологиялық ескерткіштерді сақтау мәселесі.	2	8
	ДӨОЖ 6: Емтиханға қатысты кеңес беру		
	АБ 2		**100**
Қорытынды бақылау (емтихан)			**100**

Декан ________________________________Байгунаков Д.С.

Оқыту және білім беру сапасы бойынша
Академиялық комитетінің төрайымы______________Бижанова М.Т.

Кафедра меңгерушісі __________________________Жұматаев Р.С.

Дәріскер ______________________________________ **Байгунаков Д.С.**

ЖИЫНТЫҚ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

ОҚУ НӘТИЖЕЛЕРІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ
«Әлемдік археологияның заманауи мәселелері» жазбаша тапсырмасы

Критерий/ балл	**ДЕСКРИПТОРЛАР**				
	«Өте жақсы»	**«Жақсы»**	**«Қанағаттанарлық»**	**«Қанағаттанарлықсыз»**	
	90–100%	**70–89%**	**50–69%**	**25–49%**	**0–24%**
Курстың теориясы мен тұжырымдамасын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға әлемдік археологияның заманауи мәселелерін ғылыми-зерттеу жұмысын талдап, түрлі археология салаларын анықтап, оған тән ерекшелігін саралап, аудиторияда өткен сабақты	"Жақсы" деген баға кейбір мәселелер қамтылмаған, мазмұны көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің	"Қанағаттанарлық" деген баға негізгі ерекшеліктерді, үстіртін дәлелдейді, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, мазмұнын ашпайды.	Қойылған сұрақтарға қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

	толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасау	дұрыс қолданылмауы мүмкін.			
Таңдалған әдістеме мен технологиянargы нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Әлемдік археологияның заманауи мәселелерін ғылыми-зерттеу қызметіне қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық мәселелерін шешу.	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дереккөздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. практикалық Ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз. Дәлелдер үстіртін қолданылады.	Тапсырманы шешудің ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын қателіктер мен кемшіліктер бар.	Сұрақпен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Археологиялық терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.